

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาเปรียบเทียบแนวความคิดทางอภิปรัชญา
และจริยศาสตร์ในคัมภีร์ภควัทคีตาและคัมภีร์เต๋าเต๋อจิง

ชื่อนิสิต

นางสาวจงดี ยั่งยืน

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์วิจิตร เกตุวิสิษฐ์

ภาควิชา

ปรัชญา

ปีการศึกษา

2526

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและวิเคราะห์ทรรศนะที่สำคัญทางด้าน
อภิปรัชญาและจริยศาสตร์ของคัมภีร์ภควัทคีตาและคัมภีร์เต๋าเต๋อจิง โดยเปรียบเทียบให้เห็น
ความคล้ายคลึงและความแตกต่างกันของหลักคำสอนดังกล่าวในปรัชญาทั้งสองระบบ

จากการศึกษาและวิเคราะห์เรื่องนี้ ผู้วิจัยได้พบว่า หลักคำสอนของทั้งภควัทคีตาและ
เต๋าเต๋อจิง ทางอภิปรัชญาและจริยศาสตร์ มีแนวความคิดทั้งส่วนที่คล้ายคลึงกันและแตกต่าง
กัน

ในด้านอภิปรัชญาคัมภีร์ภควัทคีตาและคัมภีร์เต๋าเต๋อจิงเห็นพ้องกัน คือ เชื่อว่า
อันติมสังข์มีลักษณะเป็น เอกนิยามที่มีเพียงหนึ่งเดียว เป็นสภาพที่นิรันดร อยู่เหนือสมมุติโลกภาษา
ไม่สามารถอธิบายได้ เป็นทั้ง อุตตรภาวะและอันตรภาวะ อันไม่มีขอบเขตจำกัด สามารถ
ดำรงอยู่ได้ด้วยตัวเอง เป็นปฐมเหตุแห่งการมีอยู่ของสรรพสิ่ง และมีความเป็นเอกภาพกับ
สรรพสิ่ง

ในด้านจริยศาสตร์ คัมภีร์ภควัทคีตาและเต๋าเต๋อจิงเห็นพ้องกันว่า อุดมคติของชีวิต
หรือสิ่งที่ดีที่สุดในมนุษย์ควรแสวงหามีลักษณะเป็น จิตนิยาม ที่ถือว่าความสุขสบายทางกายนั้นมีใช้
สาระของชีวิต แต่ความสงบของจิตใจเป็นสิ่งที่มีความมากกว่า เน้นการดับความต้องการและการ
เอาชนะตนเอง และยังได้อสอนให้มนุษย์กระทำคามหน้าที่ของตน โดยไม่ขัดแย้งกับกฎของ
อันติมสังข์

ภควัทคีตาและเต๋าเตอจิงมีทรรศนะที่ต่างกันทางด้านอภิปรัชญา คือ ในแง่อันติมสังข์ ภควัทคีตาเห็นว่า อันติมสังข์เป็นตัวตนอันสมบูรณ์ที่เป็นจิตบริสุทธิ์ ส่วนอันติมสังข์ตามนัยของเต๋าเตอจิงนั้น มิได้เป็นจิตหรือสสาร แต่เป็นสภาวะที่ไม่มีชื่อ ไม่มีรูปแบบ และเป็นกระบวนการทางธรรมชาติ ภควัทคีตาถือว่า พรหมันเป็นปฐมกรที่เป็นต้นกำเนิดของสรรพสิ่ง และการดำเนินไปของสรรพสิ่งในจักรวาลขึ้นอยู่กับพรหมัน ส่วนเต๋าเตอจิงถือว่า กำเนิดของจักรวาลและการดำเนินไปของสรรพสิ่งเป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่วิวัฒนาการมาจากเต๋า เต๋ามีได้กำหนดหรือสร้างสรรพสิ่ง

สิ่งที่ต่างกันทางด้านจริยศาสตร์ คือ เกณฑ์ตัดสินการกระทำของมนุษย์ว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องควรทำหรือไม่นั้น ภควัทคีตาจะถือเจตนาภายในของมนุษย์และความพอใจของพระเจ้า (พรหมัน) เป็นหลักในการพิจารณา ส่วนตามนัยคำสอนของเต๋าเตอจิง ถือการกระทำตามธรรมชาติโดยไม่มีกฎเกณฑ์ใด ๆ เป็นสิ่งที่ถูกต้อง และเกี่ยวกับแก่นหรือหัวใจของคำสอนในทั้งสองคัมภีร์ คือ การกระทำโดยไม่หวังผลหรือ นิษกามกรรม ในภควัทคีตา และ หู-เว่ย ในเต๋าเตอจิง ภควัทคีตาสอนให้มนุษย์กระทำในกรรมที่ควรกระทำ โดยประพฤติปฏิบัติไปตามหน้าที่แห่งวรรณะของตนที่กำหนดมาแล้วโดยพระเจ้า (พรหมัน) ส่วนเต๋าเตอจิงสอนให้มนุษย์กระทำตามธรรมชาติ โดยปล่อยให้ธรรมชาติของสรรพสิ่งเจริญเติบโตไปตามธรรมชาติของมันเอง อย่างสอดคล้องกับกฎแห่งเต๋า

ในการวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยได้พบว่า ความแตกต่างในรายละเอียดด้านอภิปรัชญาทำให้จริยศาสตร์แตกต่างกันในรายละเอียดไปค้วย และคัมภีร์ภควัทคีตาเป็นคัมภีร์ที่มีความสมบูรณ์ที่กล่าวถึง ทั้งรายละเอียดในส่วนที่เป็นเนื้อหาและรูปแบบ มากกว่าคัมภีร์เต๋าเตอจิง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย